

EKSPORTDA KICHIK BIZNES VAKILLARINING O'RNI

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

Kadirov Elyor Gafurovich .

Annotatsiy: Ushbu maqolada kichik biznes subyektlarining (qishloq xo'jaligi mahsulotlari misolida) eksport salohiyati va xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlari, hukumat tomonidan ularga yaratilayotgan sharoitlar, qabul qilingan

qonun hujjatlari, ularni qo'llab quvvatlash va xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlari tahlili yoritib berilgan.

Аннотация: В статье дается анализ экспортного потенциала и возможностей выхода субъектов малого бизнеса (в случае с сельскохозяйственной продукцией) на международный рынок, условий, созданных для них государством, принятых правовых документов, их поддержки, а также возможностей выхода на международный рынок.

Abstract: This article provides an analysis of the export potential and opportunities for small businesses (in the case of agricultural products) to enter the international market, the conditions created for them by the government, the adopted legal documents, their support, and opportunities to enter the international market.

O'zbekistonda kichik biznes subyektlari iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Mamlakatning tashqi savdo hajmini oshirish va eksport geografiyasini kengaytirish kichik biznes uchun ham yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Hukumat tomonidan eksportni rag'batlantirish va xalqaro bozorlarga chiqish uchun qulay sharoitlar yaratilmoqda. Kichik biznes iqtisodiyotning tarkibiy qismi bo'lib, ular mamlakatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda katta rol o'ynaydi. Kichik biznes deb odatda kichik hajmdagi kompaniyalar yoki korxonalar tushuniladi, ularning xodimlar soni va yillik daromadi cheklangan bo'ladi. Kichik bizneslar odatda mahalliy

bozorlar bilan shugʻullanadi, yuqori moslashuvchanlikka ega va tez oʻzgarishlarga moslasha oladi.

Kichik biznes subyektlari yangi ish oʻrinlari yaratishda muhim rol oʻynaydi. Bu aholi bandligini oshirishga hamda hozirgi kunda eng dolzarb muammolardan biri boʻlgan ishsizlik darajasini kamaytirishga yordam beradi.

Kichik biznes subyektlari iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradiro

Oʻzbekistonda kichik biznesning eksportdagi ulushi yildan yilga ortib bormoqda. Quyidagi mulohazalar orqali qishloq xoʻjaligi maxsulotlarini kichik biznesda eksportning muhimligini, koʻrib chiqamiz: Mamlakatimizda kichik biznes subyektlariga yaratilayotgan sharoitlar, Oʻzbekistonning geografik jihatdan qulay joylashuvi, tuproq unumdorligining yuqoriligi, mahsulotlarni tabiiy iqlim sharoitlarida parvarish qilinishi va aholining qishloq xoʻjaligi mahsulotlarini yetishtirish boʻyicha uzoq yillik tajribaga egaliekanligi natijasida yetishirilatyotgan mahsulotlarga eksportda talab yuqori. Quyida Oʻzbekistonning eksportbop qishloq xoʻjaligi mahsulotlari keltirilgan: Mevalar:

- Anor — Oʻzbekistonda yetishtirilgan anor dunyo boʻylab mashhur va yuqori talabga ega. Dunyo boʻyicha 2-oʻrinda turadi, eksport asosan Yevropa, Rossiya va Osiyo mamlakatlariga yoʻnaltirilgan.

- Olma — Eng koʻp eksport qilinadigan mevalardan biri boʻlib u betakror taʼmi, nav xilma-xilligi, tabiiy ekologik sharoitlarda yetishtirilganli va yuqori sifati bilan boshqa mamlakatlarnikidan farqlanadi. Yevropa, Rossiya, Sharqiy Osiyo va boshqa davlatlarga eksport qilinadi.

- Uzum — Mamlakatda uzum ekinlari 120,000 gektar maydonni egallaydi. Uzumning turli navlari, jumladan, quruq uzum va sharbat uchun uzumlar eksport qilinadi. Uzum eksporti faqatgina MDH va Yevropa davlatlari bilan cheklanmaydi u Osiyo mamlakatlariga ham eksport qilinmoqda, shu bilan birga,

eksport geografiyasini kengaytirish uchun yangi bozorlar, jumladan, AQSh va boshqa rivojlangan davlatlar joriy etilmoqda.

- Gilos — O'zbekistonning iqlimi gilos yetishtirish uchun juda qulay. Mamlakatning tog'li hududlarida, ayniqsa Farg'ona vodiysi, Samarqand va Buxoro viloyatlarida gilosning yuqori hosili olinadi. Gilos eksporti asosan Rossiya, Qozog'iston, Qirg'iziston, Eron, Turkiya va boshqa Markaziy Osiyo mamlakatlariga yo'naltiriladi. Yevropa davlatlari ham gilosni import qiladigan bozorlar qatoriga kiradi.

2020-2025 yillar davomida O'zbekistonning dukkakli mahsulotlari eksporti barqaror ravishda o'sib bormoqda. No'xat va fasol kabi mahsulotlarning eksporti sezilarli o'sishni ko'rsatmoqda. Yashil dukkaklilar, soya, va loviya kabi mahsulotlarga bo'lgan talab oshib borishi kutilmoqda, bu esa ularning eksportining kengayishiga yordam beradi. O'zbekistonning dukkakli mahsulotlarini eksport qilishda asosiy bozorlar, masalan, Rossiya, Turkiya, Xitoy va Yevropa davlatlari davom etmoqda, va yangi bozorlar ochish bu sohaning rivojlanishiga yordam beradi.

Kichik biznes subyektlariga, ayniqsa, qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksporti bilan shug'ullanadiganlar uchun moliyaviy yordam va arzon kreditlar ajratilishi ta'minlangan.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki va tijorat banklari tomonidan kichik biznesga mo'ljallangan qulay shart-sharoitlar yaratilib, ular eksport qilish uchun zarur bo'lgan kreditlarni olish imkoniyatiga ega.

Kichik biznes subyektlarining qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportini rivojlantirish uchun mahsulot sifatini yaxshilash, logistika va ta'minot zanjirini optimallashtirish, moliyaviy qo'llab-quvvatlash va xalqaro bozorga moslashish kabi strategik yo'nalishlar orqali katta muvaffaqiyatlarga erishish mumkin. Bu yo'nalishlar kichik biznesning eksport salohiyatini oshirish va global bozorlarga muvaffaqiyatli kirish imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi. Kichik

biznesning eksportdagi ulushi hali ham cheklangan bo'lishi mumkin, chunki eksport qilish uchun zarur bo'lgan infratuzilma, logistika, bozorlarni o'rganish va xalqaro talablarga javob berish kabi masalalar mavjud. Shunga qaramay, O'zbekistonda kichik biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlash va ularga eksport bozorlariga chiqish imkoniyatlarini yaratish bo'yicha doimiy ravishda yangi dasturlar va tashabbuslar ishlab chiqilib hayotga tatbiq qilinmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://lex.uz/ru/docs/-4954642>
2. <https://surli.cc/vvakpt>
3. www.namdu.uz
4. www.ziyonet.uz